

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Археологічні пам'ятки Чернігово-Сіверщини

Загальна інформація

Компонент освітньо-професійної програми	Вибірковий
Кількість кредитів ECTS	4
Мова навчання	Українська
Ступінь вищої освіти	магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма	032 Історія та археологія

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Археологічні пам'ятки Чернігово-Сіверщини» є формування у здобувачів освіти компетентностей, пов'язаних з основними навичками роботи з речовими джерелами України, зокрема Чернігівщини від доби палеоліту до доби середньовіччя і застосуванням їх у освітньому та, науковому процесах.

Передумови вивчення дисципліни

Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни студент повинен мати базові знання з дисципліни Археологія України та методика польових археологічних досліджень, археології кам'яної доби, епохи бронзи та раннього залізного віку, археології ранніх слов'ян та Київської Русі.

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія археологічних досліджень. Археологічні пам'ятки додержавного періоду.

Тема 1. Мета та завдання курсу.

Тема 2. Природні умови Чернігово-Сіверщини в історичній ретроспективі

Тема 3. Історія вивчення археологічних пам'яток Чернігово-Сіверщини

Тема 4. Пам'ятки кам'яного віку на території Чернігово-Сіверщини.

Тема 5. Археологічні старожитності доби енеоліту – бронзи.

Тема 6. Ранньослов'янські культури Чернігово-Сіверщини

Змістовий модуль 2. Археологічні пам'ятки Київської Русі та ранньомодерної епохи

Тема 7. Торгово-ремісничі поселення Чернігівщини: Шестовиця, Виповзів.

Тема 8. Поховальні пам'ятки.

Тема 9. Міста Чернігово- Сіверщини: Чернігів, Любеч, Новгород Сіверський. Городища.

Тема 10. Матеріальна культура, сакральна та цивільна архітектура.

Тема 11. Сільські поселення X - XIII ст. Чернігівського Подесення. Автуничі, Ліскове, Шумлай, Криниця тощо..

Тема 12. Археологічні старожитності XIV–XVIII ст. Чернігів, Батурин.

Тема 13. Архітектурні пам'ятки XVII–XVIII ст.

Форми та методи навчання

1. Інтерактивні методи навчання (диспут);
2. Словесні методи навчання (лекція, бесіда);
3. Практичні методи навчання (виконання творчих завдань, підготовка доповідей, презентацій);
4. Проблемний виклад матеріалу;
5. Дослідницький метод навчання.

Контроль навчальних досягнень

Форми та методи оцінювання:

1. Поточний контроль – Усне опитування, участь у груповій роботі; творчі роботи, презентації.
Підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень:

а) робота на практичному занятті

Усна відповідь, доповідь, виконання завдань на практичному занятті

до 7 балів

Активність (доповнення, запитання)

2 бали

б) самостійна робота

до 16 балів

в) творча робота (презентація)

до 28 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 7 балів – здобувач освіти у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; може узагальнювати та застосовувати набуті знання; 6-5 бали – відповідь містить незначні неточності; 4-3 бали – студент може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; 2 бали – студент ґрунтовно доповнює відповіді своїх товаришів; 1 бал – студент доповнює відповіді своїх товаришів.

Орієнтовний розподіл балів за видами робіт:

56 % – практичні роботи;

18 % –; творча робота (презентація)

25% – підсумковий контроль.

Політика курсу

Учасники освітнього процесу керуються нормативними документами та відповідними Положеннями, затвердженими в НУЧК.: «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)).

При вивченні дисципліни, виконанні практичних занять та проведенні форм контролю студенти зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності, зокрема.

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Відпрацювання пропущених занять та перескладання всіх форм контролю може відбуватися впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Матеріально-технічне забезпечення

1. Навчальна програма
2. Силабус навчальної дисципліни
3. Методичні матеріали до практичних занять
4. Теми і завдання для самостійного опрацювання.
5. Матеріали до лекційних занять.

Інформаційні ресурси

1. Батури́нська старовина. К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2008. 480 с.
2. Березанская С. С. Пустынка – поселение эпохи бронзы на Днестре. К., 1974.
3. Березанская С.С. Северная Украина в эпоху бронзы. К., 1982.

4. Бондар О. Чернігів: місто і фортеця уXIV–XVIII століттях. К.: Видавець Олег Філюк , 2014. 178 с.
5. Веремейчик О.М. Археологічні дослідження середньовічних поселень Чернігівського Полісся // Сіверянський літопис. 2018. № 1–2. С. 3–19.
6. Веремейчик О.М., Готун І.А. Колодязі на давньоруських сільських поселеннях // Археологія. 1995. № 4. С. 82–94.
7. Веремейчик О.М. Географічне середовище і розміщення сільського населення межиріччя нижньої Десни та Дніпра у IX–XIII ст.//Україна і Росія в панорамі століть. Чернігів, 1988. С. 51–65.
8. Веремейчик Е.М. Усадьба ювелира середини XIII в в Любече //STRATUM: Нашествие. Пределы катастрофы XIII века. 2016. №5. С.99–116.
9. . Моця О.П., Казаков А.Л. Давньоруський Чернігів. – К.: Стародавній світ, 2011. 314 с.
- 10.Ситий Ю.М. Християнські поховальні пам'ятки давньоруського Чернігова. Чернігів: видавництво «Десна Поліграф», 2013. 272 с.
- 11.Терпиловский Р.В. Славяне Поднепровья в первой половине I тис. н. э. Lublin. 2004. 232 с.
- 12.Терпиловский Р.В., Шекун О.В. Олександрівка 1. Багатошарове ранньослов'янське поселення біля Чернігова. Чернігів: Сіверянська думка, 1996. 127 с.
- 13.Шекун А.В., Веремейчик Е.М. Давньоруське поселення Лісковое. Чернігів, 1999. 184 с.
- 14.Черненко О. Є. Археологічна колекція Чернігівського історичного музею імені В. В. Тарновського (1896–1948 рр.) // Скарбниця української культури: 2007. 136 с.
- 15.Черненко О. Є. Пам'ятки монументальної архітектури Північного Лівобережжя України XI–XIII ст. Чернігів: Scriptorium, 2019. 226 с.
- 16.Чернігів у середньовічній та ранньомодерній історії Центрально-Східної Європи. Чернігів: Редакційно-видавничий комплекс «Деснянська правда», 2007. 672 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інститут археології НАН України - www.archeology.org.ua
2. Енциклопедія історії України - <http://wikimediaukraine.wordpress.com/2012/09/19/eu>
3. Спілка археологів України. Розділ «бібліотека»

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Веремейчик Олена Михайлівна
Науковий ступінь, вчене звання,	Кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, археології та етнології

посада	
Комунікація	Кафедра історії України, археології та етнології E-mail: : weremeichyk@ukr.net
Посилання на дисципліну в системах дистанційно го навчання	Olena Veremeychuk приглашает вас на запланированную конференцию: Zoom. Тема: Зал персональной конференции Olena Veremeychuk Подключиться к конференции Zoom https://us05web.zoom.us/j/9194645124?pwd=MmptdGhCOFQ2QmkrNjdKYXNGdjJ3dz09 Идентификатор конференции: 919 464 5124 Код доступа: LZ1M1h
Консультації	Щовівторка , 107 аудиторія, 13.00-14.20